

ács
baráth
csernik
ifjú
markulik
matkovjé
smit
szombathy

MOSE'N

73

ÖNÁLLÓ TÁRLATOK

„Rad — work”

Az újvidéki Ifjúsági Tribün szalonja, 1971

A SZERZŐ KIADVÁNYAI:

Knjiga 5112 A 30 példányban
(vizuális kutatások) Szabadka

„Knjiga 5113 B Rad Work” 30 példányban
(konceptuális művészet) Szabadka, 1971

„Knjiga 5114&E” 15 példányban
(könyvobjektum) Szabadka, 1973

A „Kontaktor 973” szerkesztője és kiadója 30 példányban

MŰKÖDÉSI TERÜLETEI:

A vizuális kommunikáció problémáit és ezek eredményeit saját vizuális kutatásaiban — film, képregény, tipodesing, vizuális költészet és intervencio-nizmus — használja fel, különös hangsúlyt fektet a konceptuális művészet tanulmányozására.

Az 1972/73. évben egy művészeti alkotáson, ajánlaton dolgozik, amelyet a szerző „Introverzális művészetnek” nevez. Elméleti munkával foglalkozik.

TRANSMITTER- „ARTIST”

INFORMATION — „ARTISTICAL WORK”

(WORK OF ART)

RECEIVER — CONSUMER

TRANSITION CANAL — ART

ART IS TO COMMUNICATE BY INFORMATION.

THE PROCESS OF SOCIALISATION OF THE IN-

FORMATION IS DONE BY ITS RECEPTION

FROM THE PART OF THE RECEIVER WHICH

IS IRRITATED UNTIL REACTION IN THE FORM

OF RETURNING INFORMATION.

RETURNED INFORMATION MAY BE (+) OR (—)

IN CASE (—) RETURNED INFORMATION IS CON-

FLICT.

CONFLICT IS NEW INFORMATION.

EVERYTHING IS INFORMATION.

EVEN THIS TEXT IS INFORMATION.

matković slavko

SLAVKO MATKOVIĆ

YU — 24 000 SUBOTICA

Stipe Grgića 32.

Született: 1948. május 15-én

Szabadkán. Először 1964-

ben állított ki Szabadkán.

A Bosch+Bosch csoport

alapítója (1969, Szabadkán)

JELENTŐSEBB CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

1. A Bosch+Bosch csoport tárlata
Az újvidéki Ifjúsági Tribün szalonjában,
1970.
2. A vizuális költészet IV. nemzetközi tárlata
„Atelje 212” galériája (BITEF—5) Beograd, 1971
3. First april meeting
A belgrádi egyetemista kultúrközpont galériájában,
1972.
4. „Prodori Bosch+Bosch”
A vajdasági iparművészek egyesületének szalonjában,
Újvidék, 1972.
5. Kápolnatárlat Bosch+Bosch
Balatonboglár, 1972.
6. Avantgarde
A Képzőművészeti Találkozó szalonjában, Szabadka,
1972.
7. Bosch+Bosch
A zágrábi egyetemista kultúrközpont galériájában,
Zágráb, 1973.
8. Rasponi 73 (A szerb avantgarde kiállítása)
A Modern Művészetek Galériája, Zágráb, 1973.
9. Tendencije 5 (A konceptuális művészet nemzetközi tárlata)
A Modern Művészetek Galériája, Zágráb, 1973.
10. A post-objektumok dokumentumai a jugoszláv művészetben 1968—1972.
A belgrádi Modern Művészetek Múzeuma, 1973.
11. Xerox
A xerox gépen készített alkotások nemzetközi tárlata
A zágrábi egyetemista központ galériájában, Zágráb,
1973.

ács józsef ács józsef ácsjóz ácsjó

A tárgyakkal használati értékétől függően, és néha függetlenül is, jelentésük is van. Kapcsolatot létesítenek. Használati érték és jelentés (tapasztalat és elmélet) az információt jelenti. Idézzük föl az ismereteinket megelőző időket és képzeljük el a következőt: az almáról nem tudjuk, hogy ehető és ízes, kívánatos gyümölcs. Mindaddig tehát nem ismerjük a használati értékét. A burgonya története igen jó példa arra, hogy a hiányos információ akadályozta a burgonya táplálékként való gyors elterjedését.

A kávé élvezetét a kecskék fedezték fel, illetve azok a parasztok, akik észrevették a kecskék nyugtalan, izgatott

viselkedését, amikor az ismeretlen növény leveleit legelték. A pásztrok jelentették Etiópiában a papoknak és az észlelésekből információ alakult ki.

A természetben élő népeknél a villamos gépeknek nincs használati értékük, mert nincs információjuk azokról. A mai alkotóknak, ipari formatervezőknek nem az a legfontosabb feladatuk, hogy csak az anyagi kultúra részére készült szép tárgyakat tervezzenek és azokat kivitelezék, hanem „ki kell emelniük az információt”, és azt kell vizuálissá tenni, annak kell formát adni, illetőleg azt kell kifejezni.

Mennyi legyen az információ és milyen legyen az? Az információ aránytalanná válik a tárgyhoz viszonyulva, önállósulhat, végül az a veszély is fenyegetheti, hogy elszakad a tárgytól. Minden tárgyról arányos információnk legyen. Az információ osztályérdek szerint alakul. „Nem jó mindenkinek mindent tudnia”, sok fölösleges tudnivaló elvonja a figyelmünket a földadata-

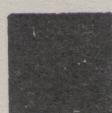
inkról, dekoncentrál. De mik a földadataink? Forradalmian élni. Ennek „ellenkezője” az a gondolat: akié az információ, azé a hatalom. A tárgyakkal „információs formát” kell adni.

Olyan formatervezés kell, amely a tárgy használatának anyagi, élet-tani örömeit szellemi értékekkel kapcsolja össze, magasabb étellel tölti meg. Tervezni kell a tudatunkat, érzelmeinket és gondolkodásunk területeit. A tárgyokról, a külvilágról olyan információkat kell fölszabadítani és mozgásba hozni az emberek felé, amelyek a létezésük föltételeiről kell hogy szolgáljanak adatokkal, hogy azt bővítetten meg tudják ismételni.

a

a

csernik attila
született 1941. február 8-án bácstopolyán
az ek csoport tagja
cím: 21 0000 novi sad
bul. 23. oktobra br.14
X/41

csernik attila
csernik
cserni
cserni

szövegközpontú kultúránk
tönkretette vizuális „ideg-
rendszerünket”
újra kell tanulnunk nézni,
látni

cse

cse

környezetünk, a mindennapi,
a legbanálisabb is nyújthat
olyan fokú vizuális, esztétikai
élményt, mint fél kiló festék
vászonra kenve

cse

az „alkotó” (teljesen mindegy,
hogy kőműves, festő vagy út-
kaparó) kiemelhet és tudato-
síthatja bennünk környeze-
tünk képi információit. ha fo-
gékonyak vagyunk, vizuális él-
ményünkkel formálhatjuk az
adott értesítést.

cse

a tér, amelyben mozgunk, vi-
zuális információk végtelenje

cs

a az o betű vizuális értékei,
kisfilm

hang: ladik katalin

kamera: póth imre

b a formák rétegződései
c akció (az adott környezet
second plán)

(improvizáció premier
plán)

cs

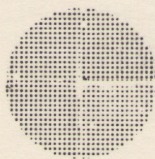
C

szelekció nélkül megjelölt
felület vizuális impulzusai

S

mit józsef

Született: 1933. augusztus 29-én, Újvidéken.

Cím:

21 000 Novi Sad, Gajeva br. 5.

Smit József fényképezési módszere a fényképezőgép elmozdításából ered. A fényforrás rögzített, a fényképezőgép mozgásban van. Az akciófestéssel vagy az úgynevezett pacifik-iskola módszereivel hasonlítható össze az eljárása. Smitnek az érdeme, hogy a tárgyakat a színekkel váltotta föl. Az éjjeli fényforrásokot „kiválasztja” környezetükből és színes vonalstruktúrákat alakít velük. Smit az utcafényeket megszabadítja célszerű feladataiktól és irracionális, öncélú szerepet vesznek föl.

ács

**smit józ
smit jó**

smi

smi

sm

sm

m

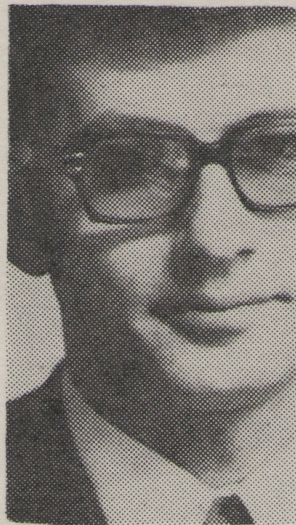
S zombathy
zombat
zom
zo

bálint

SZOMBATHY BÁLINT — 1950
24 000 SUBOTICA, Kolašinska 12.
Független alkotó, a BOSCH-BOSCH csoport tagja

„Új dimenziók”, „Idő”, „Tér”, „Nyugat-Európa”,
„USA és Kanada”, „Dél-Amerika”, „Kelet”, „Har-
madik világ”.

ifjú
fjú
fjú
fjú
fjú

ifjú ifjú gábor

Ifjú Gábor 1947. június 6-án született Újvidéken. 1970-től a „Magyar Szó” fotóriportereként működik. 1972-ben az újvidéki fényképkiállítás legrangosabb díjával, „Aranylencsével” tüntették ki. Az év legjobb újságfotójáért járó Svetozar Marković-díjat két ízben nyerte el. Eddig két önálló kiállítása volt. Fotóit számos hazai és külföldi lap közölte.

A Magyar Szó fotóriporterének első tárlata a Forum-klubban kellemes meglepetés. Ifjú Gábor új utakon halad, nem az „érdekes jeleneteket” keresi, hanem a belső tartalmat, ezt fontosabbnak tartja mint a megelhető motívumokat. A probléma izgatja, nem az optikai öröm. Motívumait úgy alakítja, mint a filmrendező, rendszerint valamilyen „irodalmi” gondolatból indul el, tehát a látott jeleneteket átformálja, érzelmei és gondolatai szerint komponálja képeit. Egypár fölvételt mégis „készen vett át”, ilyenek például a Tutenkamen balzsamozása eseményjátékból készített fölvételek, Ladik Katalin költői arcképe igen jól megkomponált kép és még egynéhány. Ifjú Gábor több képen inkább komoly, ábrándos, többször szomorú tragikumba hajló művészként mutatkozik be. Az érzelmeket a fekete felületek ügyes elosztásával fejezi ki, melyek rendszerint befejező akcentusok vagy éppen az előtér bevezetői is lehetnek. Érzelmi feszültsége átlépi a formát és igen gyakran a kompozíció és az elrendezés a hiperrealizmus stílus jegyeit veszik föl. Az autószerencsétlenséget ábrázoló képen hanyatt fekvő férfi feje az előtérben, a fekete szemüveg, az orr vonala és a borotvátalan áll rövidülésén át látjuk az autóröncsöt a háttérben. Az ilyen bevezetés a képbe, a következményen át mutatja be a tragédiát, illetve a merész rövidülés folytán az idő jellegét érezzük az eseménynek. Feltűnő kép a kezek a haj között, az ujjak mint a villák merednek, a nyolc kéz negyven ujjából harminckettő látszik, s különös, érdekes, középkorias hatást vált ki. Az ujjak a ragyogó, de szenvedést hozó sugarak helyett is állhatnak. Imát mondók és mégis fenyegetők. A hatás olyan, mint a gyönyör és a szenvedés együttesen. Ifjú Gábor ilyen kitűnő analógiát talál, és az életet, a motívumait a „lenni vagy nem lenni” határ területére állítja be.

Ács József

b

**ba
bar**

baráth ferenc

Fordulópont van a kultúrában, mely már több mint fél százada tart, „az egyedi forma kultúrája kihalt. Elkezdődött a meghatározott viszonyok kultúrája.” Piet Mondrian.

Baráth Ferenc két kocka vetületeiből alakítja konstruktivista kifejezőmódját. Más kiállított művei „prizmák”, szigorú mértani síkok változatos tagolással, a teret ismétlődő ritmusokban zárják és nyitják meg. A mértani síkok maximális színellenléte aktív viszonyokat teremtenek, a teret effektusokkal töltik meg. Baráth alkotásai az élet és az ipari termelés és teljességének képzetét keltik. A munkasiker fölötti örömről visszhangzik a jól kiszámított síkok és a színek ellentéteiben. Ez a művészet a „csak így lehet” élményét közvetlenül a jelek kikapcsolásával, mértani sík és szín útján kelti. Minden asszociációs segédeszköz nélkül az összetapasztalathoz kialakított alapélményeket érzékelteti.

A konstruktív forma, a tér szabad asszimmetrikus változatai az ellentétes színek, az arányok és viszonyok, a változatok nagy lehetőségeit indítják meg. Baráth modulusokat alakít ki a kocka vetületi síkjaiból. A két kocka keresztirányú helyzetben kapcsolódik, és a színes ferde síkok, a „szalagok” a kockákat aktivizálják. A kis kockasorok ék irányban állanak, agresszív erőt fejeznek ki, vizuális ütésekkel törnek elő. A kristályok rácsos szerkezetét idézik. Baráth a tér vízióját a kartonlapok minimális kiemelésével fokozza, és függő alkotásainak is három kiterjedést ad. Ez a grafika montázsszerűen állítható és alakítható.

Ács József

Markulik József
24220 Csantavér
Oslobodilačka utca 8.
1935. május 6-án született Csantavéren. Az iparművészeti középiskolát (dekoratív festészeti szak) 1959-ben Szarajevóban fejezte be, az Újvidéki Tanárképző Főiskolán 1967-ben diplomált. A Csantavéri Általános Iskola rajztanára. Először 1953-ban a szabadkai festőkkel állított ki. A művésztelepek munkájába 1960-ban kapcsolódott be. Több tárlaton szerepelt Vajdaságban és Hódmezővásárhelyen. Tagja az EK csoportnak.

M

arkulik józsef

MARKULIK JÓZSEF RAJZAI (1968) Magyar Szó. ... Időszerű témájával és rajzainak színvonalával kellemes meglepetést váltott ki. Amióta nem láttuk Markulik rajzait, nagy utat tett meg. Az ember és a gép motívumával kezdte, pár kiállított rajzán az ember a gép rabjaként szerepel. De szinte rádöbbenésszerűen azt a motívumot választotta, amelyről a képzőművészek eddig nem vagy alig vettek tudomást: a közlekedést és az autószerencsétlenséget. Az érdekességen túlmenő vállalkozása azt mutatja, hogy Markulik számára a művészet nem játék, sem öncélú passzió, nem arra szolgál, hogy másokat szórakoztasson, a siker elérésével sem elégszik meg, hanem nagy erkölcsi és sorsdöntő mondanivalót akar közölni. Művészetével fölhívja a figyelmet a legrosszabbra, az állandósult veszélyre, ami a mai közlekedéssel együtt jár... Markulik hosszú időn át kereste a témát és stílust, most megtalálta, s vele együtt állásfoglalását is.

A ZENTAI MŰVÉSZTELEP 20. TÁRLATA ... Az EK csoport többi tagjai közül Benes, Markulik, Petrik, Ács programozott művészetüket a mezőgazdaság és az ár problémaköréből vették. Kísérleteik újdonságok, művészi törekvésük lényege, a művészetet a jelen problémákkal összekapcsolni, s a tartalomból elindulva kívánják a megfelelő formákat kialakítani. Ezeknek a széles körű lehetőségeknek egy-egy változatát képviseli Markulik — dísznóhizlalás, hústermelés kérdései —, de hiányzik a „téma meghatározása”. Benes: Mi lesz veled mezőgazdaság, Petrik: A deviza labirintusa, egy-egy mozzanata a programba vett mezőgazdasági kérdéseknek. Az EK programja szerint kivitelezni kellene a terveket, hogy téralkotások legyenek. Ez a művészet alkalmazást

kíván, például valamelyik mezőgazdasági birtokon vagy vásáron stb. lenne helye, s az ilyen művészet közönsége a termelők lennének...

AZ ELSŐ MŰVÉSZTELEP JUBILÁRIS TÁRLATA
... A kísérletező Petrik és Dragóslav Stojanović-Sip, aki gyakran szerepel a vajdasági művésztelepeken, a folytonosságot képviseli a hatvanas évek derekától az újabb törekvéseket jelentő fiatalabb nemzedék felé. Ide sorolhatjuk Benest, Csernik Attilát, Faragó Endrét, Markulik Józsefet, akik ezen a tárlaton újat jelentenek... Markulik József képeire a fény és misztikus forma, az anyag és ritmus egyenletes föloldozása, a harmóniának új fajta érzékeltetése jellemző, amely az op-művészetnek egy misztikus változata. Mintha Egri József és Vásárhelyi rokona volna...

MARKULIK JÓZSEF FELVÉTELEI

M. J. csantavéri alkotó, tavaly ősszel és idén a fénykép felé fordult egy meglehetősen megkörvonalazhatatlan festői világból, amelyben láthatóan nem érezte jól magát. Az alkotói alapváltásnak az a típusával állunk szemben, amely ezt a cserét nem csupán technikai előnyökkel motiválta. Az új érzékenység kifejlődésével párhuzamban megnövekszik az informatív és pedagógiai tényezők festészetben felmutatható arányával szemben kifejezett kétely is; az indulás most valahol az új eszközök ismerkedésével kezdődik, melyet elméletek segítenek. Markulik munkáinak egy hányadán bizonyos megszervezéseket, struktúrákat emel ki az általános kontextusból (ezek leginkább térbe helyezett tárgyak), melyeken az alkotó-felismerő nem végez intervenciókat, csupán rájuk mutat, kiválogatja és megmutatja őket, ez viszont pedagógiai munka. Az átvivő szerepét vállalva az alkotó nem csak dokumentálásra vállalkozik, a fénykép itt önálló műnek felel meg.

Másfajta képeken az idő, egy megadott helyzet kondenzálásáról van szó, és az effajta közlés a napi hírcsere gyorsaságára tart igényt, amihez ma még nincs alap. Ilyenkor a konceptuális mozzanat kerül előtérbe, és utalást találunk a kérdéses anyag reprodukciós, ugyanakkor közösségi jellegére is. Felismerjük, hogy a hír nekünk van szánva, leginkább szöveggel párosul, amely adatok halmaza vagy szelekciója. A képhír a valóság látszata, és ahhoz segít hozzá, hogy a valósággal szembeni percepciók kapcsolatunkat helyesen formáljuk meg, amikor adott helyen vagyunk.

M. J. nemzedékének első és eddig egyedüli tagja, akinél a kételyt szakítás szabadította fel attól az ősrégi technikától, amely a hatvanas évekig szabadon uralkodott, míg erősen allegorikus és metaforikus, spekulatív nyelvét nem vonták kétségbe. Markulik egy új alkotói típus kialakulási folyamatának rendhagyó esete is itt nálunk.